

Obsah

Úvodní slovo recenzentů	11
O autorech	12
Úvodem	14

Část A Úvod do ekonomie

1. Seznámení s ekonomikou	18
1.1 Proč ji studovat?	19
1.2 Ekonomie pozitivní a normativní	20
1.3 Vznik a vývoj ekonomie	21
1.4 K názvu našeho předmětu	23
1.5 Charakter ekonomických zákonů	24
1.6 Metody používané v ekonomii	25
1.7 Místo ekonomie mezi ekonomickými disciplínami	26
1.8 Ekonomie jako „imperální věda“	27
1.8.1 Ekonomie všeho?	27
2. Potřeby a výroba	29
2.1 Potřeby a jejich uspokojování	29
2.1.1 Zájmy	29
2.2 Výrobky a služby	30
2.3 Výrobní faktory	31
2.4 Problém volby a náklady obětované příležitosti	34
2.5 Hranice produkčních možností firmy	35
2.6 Mezní míra transformace	39
2.7 Hranice produkčních možností ekonomiky	40
2.8 Dělbá práce a specializace	43
2.9 Směna	44
2.10 Peníze	44
2.10.1 Co může být peněz?	46
2.10.2 Funkce peněz	47
2.10.3 Experiment s kryptoměny	48
3. Poptávka, nabídka a tržní cena	50
3.1 Tři základní ekonomické problémy	50
3.1.1 Typy ekonomik	50
3.1.2 Selhání trhu	52
3.2 Trh a tržní mechanismus	52
3.3 Poptávka	55
3.3.1 Zákon poptávky	57
3.3.2 Faktory ovlivňující poptávku	58

3.3.3	Změna poptávky versus změna poptávaného množství	61
3.4	Nabídka	64
3.4.1	Zákon nabídky	65
3.4.2	Faktory ovlivňující nabídku	65
3.4.3	Změna nabízeného množství versus změna nabídky	67
3.5	Determinace tržní ceny	70
3.5.1	Tržní rovnováha	70
3.5.2	Rovnováha při změnách nabídky a poptávky	72
3.5.3	Teorém pavučiny	78

Část B Teorie poptávky – chování spotřebitele

4.	Chování spotřebitele	84
4.1	Celková a mezní užitek	84
4.2	Přebytek spotřebitele	87
4.3	Maximalizace užítku	89
4.4	Indiferenční analýza – preference, možnosti a optimum spotřebitele	91
4.4.1	Preference	91
4.4.2	Rozpočtové omezení	98
4.4.3	Optimum spotřebitele	101
4.5	Optimum spotřebitele při změně důchodu spotřebitele a při změně ceny	102
4.5.1	Vliv změny důchodu na optimum spotřebitele	102
4.5.2	Vliv změny ceny na optimum spotřebitele – odvození individuální poptávkové křivky	103
4.6	Spotřebitel v behaviorální ekonomii	107
5.	Tržní poptávka a její elasticity	113
5.1	Cenová elasticita poptávky	113
5.1.1	Výpočet cenové elasticity poptávky	114
5.1.2	Cenově elastická, cenově neelastická a jednotkově elastická poptávka	115
5.1.3	Cenová elasticita, celkový příjem a mezní příjem	118
5.1.4	Faktory ovlivňující cenovou elasticitu poptávky	120
5.2	Důchodová elasticita poptávky	122
5.3	Křížová cenová elasticita poptávky	124

Část C Teorie nabídky – chování výrobce

6.	Firma a její cíle	130
6.1	Firma	130
6.1.1	Období v ekonomii. Jak je chápat?	131
6.1.2	Cíle firmy	132
6.2	Produkce firmy a její produkční funkce	134
6.2.1	Kombinace a substituce výrobních faktorů jako ekonomický problém	135
6.2.2	Produkční funkce	137

7. Produkt firmy	139
7.1 Zákon klesajícího mezního produktu	140
7.2 Izokvantová analýza vztahů mezi produkčními vstupy a výstupy firmy ...	145
7.2.1 Křivka stejné produkce – izokvanta	145
7.2.2 Izokvantová mapa	148
7.2.3 Křivka stejných nákladů – izokosta	150
7.2.4 Hledání bodu optima	154
8. Náklady firmy	158
8.1 Náklady firmy	158
8.1.1 Náklady firmy v krátkém období	158
8.1.2 Náklady v dlouhém období	166
8.1.3 Explicitní a implicitní náklady	173
8.1.4 Soukromé, externí a společenské náklady	173
8.1.5 Transakční náklady	174
8.1.6 Utopené náklady	174
9. Příjmy a zisk firmy	176
9.1 Příjmy firmy	176
9.2 Zisk firmy	177
9.2.1 Příklad jedné pekárny	179

Část D Firma v tržních strukturách

10. Typy tržních struktur	184
10.1 Konkurence	185
11. Firma v dokonalé konkurenci	188
11.1 Průměrný a mezní příjem firmy v dokonalé konkurenci	190
11.2 Rozhodnutí firmy o rozsahu produkce	192
11.3 Křivka nabídky firmy	193
11.4 Dokonale konkurenční firma s ekonomickým ziskem	195
11.5 Dokonale konkurenční firma s nulovým ekonomickým ziskem a rovnováha odvětví	196
11.6 Dokonale konkurenční firma s ekonomickou ztrátou	198
11.7 Dokonale konkurenční firma v „bodě uzavření“	199
11.8 Dopřesnění nabídkové křivky firmy	203
12. Firma jako monopol	205
12.1 Bariéry vstupu do odvětví	205
12.2 Monopol jako odvětví	207
12.3 Monopolní firma jako „cenový tvůrce“	209
12.4 Průměrný a mezní příjem monopolní firmy	210
12.5 Monopolní cena a monopolní zisk	213
12.6 Monopolní firma s normálním ziskem a s ekonomickou ztrátou	216
12.7 Neefektivnost plynoucí z monopolu	218
12.7.1 Ztráta mrtvé váhy	218
12.7.2 Dobývání či hledání renty	219

12.7.3	X-neefektivnost	220
12.8	Monopol – zaostření pohledu	221
12.9	Protimonopolní politika – ochrana hospodářské soutěže	221
12.10	Přirozený monopol	225
12.11	Smysl studia monopolu	228
13.	Firma v oligopolní tržní struktuře	231
13.1	Oligopol	231
13.1.1	Komplikace: zalomení křivky poptávky	233
13.2	Čtyři cesty k cenové koordinaci	235
13.2.1	Kartel – smluvní oligopol	236
13.2.2	Cenové vůdcovství – oligopol s dominantní firmou	238
13.2.3	Paralelní tvorba cen	239
13.2.4	Barometrická tvorba cen	240
13.3	Oligopol a velké firmy	241
13.4	Teorie her	242
13.4.1	„Vězňovo dilema“ a Nashova rovnováha	243
14.	Firma v monopolistické konkurenci	247
14.1	Monopolisticky konkurenční firma s ekonomickým ziskem	249
14.2	Monopolisticky konkurenční firma s normálním ziskem	250
14.3	Monopolisticky konkurenční firma s ekonomickou ztrátou	251
14.4	Tržní nabídka a její elasticita	251
14.4.1	Cenová elasticita nabídky v různých dlouhých obdobích	253
14.5	Firma v teorii a praxi	254

Část E Trhy výrobních faktorů

15.	Trh práce	258
15.1	Dokonale konkurenční trh práce	259
15.1.1	Nabídka na trhu práce	259
15.1.2	Poptávka na trhu práce	265
15.1.3	Rovnováha na trhu práce	269
15.2	Nedokonale konkurenční trh práce	270
15.2.1	Segmentace trhu práce	271
15.2.2	Vláda a trh práce	272
15.2.3	Odbory na trhu práce	274
15.2.4	Kolektivní vyjednávání	279
15.2.5	Rozdíly ve mzdách	281
15.2.6	Transferový výdělek a ekonomická renta	286
15.2.7	Monopson na trhu práce	288
15.3	Trh práce v čase přeměn	289
16.	Trh kapitálu	292
16.1	Formy kapitálu	292
16.2	Investování	294
16.3	Poptávka po kapitálu	296
16.4	Nabídka kapitálu	300

16.4.1	Úspory	300
16.4.2	Nabídka úspor – zapůjčitelných fondů	301
16.5	Trh kapitálu – zapůjčitelných fondů	302
16.5.1	Mezinárodní pohyby zapůjčitelných fondů – kapitálu	305
16.5.2	Kapitálový trh	307
16.6	Investiční rozhodování	309
16.6.1	Současná hodnota	309
16.6.2	Skladba portfolia	311
17.	Trh přírodních zdrojů	314
17.1	K trhu neobnovitelných přírodních zdrojů	314
17.1.1	Poptávka po neobnovitelných přírodních zdrojích a „dusící cena“ ..	315
17.1.2	Realita cenového vývoje	316
17.1.3	Automatická regulace trhu neobnovitelných přírodních zdrojů a optimismus neoklasické ekonomie	318
17.2	K trhu obnovitelných přírodních zdrojů	319
17.2.1	„Tragédie obecních pastvin“ – společného vlastnictví	321
17.3	Trh půdy	322
17.3.1	Renta jakožto cena služby půdy	322
17.3.2	Cena půdy (kupní cena)	324
Část F Některé souvislosti působení tržního mechanismu		
18.	Tržní mechanismus a rozdělování důchodu	328
18.1	Příčiny vzniku nerovností v rozdělení důchodu a bohatství	328
18.2	Způsoby měření nerovností	329
18.2.1	Míra nerovnosti	329
18.2.2	Lorenzova křivka	330
18.2.3	Giniho koeficient	331
18.2.4	Míra chudoby	333
18.3	Úloha státu v přerozdělovacím mechanismu	334
18.3.1	Daně a nerovnost v důchodech	334
18.3.2	Transferové platby	335
18.4	Problém ekonomické rovnosti, spravedlnosti a hospodářské výkonnosti ..	335
18.4.1	Základní příjem	336
18.4.2	Dopady přerozdělování	336
19.	Externality	339
19.1	Externality a problém efektivnosti	341
19.2	Cesty k řešení externalit	343
19.2.1	Soukromé přístupy k řešení externalit	344
19.2.2	Vládní přístupy k řešení externalit	345
20.	Veřejné statky	348
20.1	Problém černého pasažera	350
20.1.1	Financování veřejných statků	351
20.2	Optimální množství veřejného statku	352

21. Ekonomie rodiny	355
21.1 Rodina mimo zorné pole mikroekonomické teorie	355
21.2 Zrod ekonomie rodiny	356
21.3 Manželství a sňatkový trh	358
21.4 Ekonomie rozvodu	359
21.5 Dítě jako problém ekonomie	361
21.5.1 Dítě jako investice?	363
21.6 Ekonomické faktory alokace práce v rodině	364
21.6.1 Dodatek: Ekonomie času	365
21.6.2 Feministická ekonomie	365
22. Trh a mikroekonomická úloha vlády	368
22.1 Vytváření prostředí příznivého pro působení tržního systému	369
22.2 Náprava tržních selhání	371
22.3 Modifikace některých důsledků tržní regulace	372
22.3.1 Přerozdělování důchodu a bohatství	372
22.3.2 Ovlivňování alokace zdrojů s cílem změnit geografické složení národní produkce	373
22.3.3 Funkce vlády v některých dalších oblastech	374
23. Ekonomie politického trhu – teorie veřejné volby	376
23.1 Ekonomická analýza politiky	376
23.1.1 Ekonomie politického trhu	376
23.1.2 Subjekty politického trhu	377
23.1.3 Dobývání renty a korupce	379
23.2 Typy rozhodnutí	381
23.3 Mechanismy veřejné volby	382
23.3.1 Hlasovací paradox	383
23.3.2 Jánabráchismus	384
23.4 Teorém středního voliče	385
23.5 Politicko-ekonomické cykly a konkurence mezi politickými stranami	386
Použitá literatura	389
Summary	392
Rejstřík	393